

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1238593/4

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר

המבקשת: פלונית

נגד

המשיב: פלוני

הנדון: מעמדה של חוות דעת מומחה ואימוץ המלצותיו בהחלטות ביניים טרם חקירתו

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור שעניינה החלטת בית דין קמא לאמץ את המלצות העובדת הסוציאלית ולהורות על ביצוע בדיקת מסוגלות הורית לאם בלבד.

מהבקשה וממכלול החומר עולה שהמבקשת אינה משיגה על ההחלטה כי היא נדרשת לבדיקה כאמור אלא על העדר הוראה דומה בנוגע למשיב, האב, וכי היא מלינה על קבלת ההחלטה טרם חקירת העובדת הסוציאלית.

נזכיר, והמבקשת עצמה הזכירה, כי שתי בקשות רשות ערעור קודמות נדחו לא מכבר בשל היותן מקדימות את זמנן – טרם מיצוי ההליך בבית דין קמא, בחקירת העובדת הסוציאלית.

דינה של הבקשה הנוכחית להידחות, כקודמותיה, ורק לפני משורת הדין לא אשית בגינה הוצאות משפט נכבדות כדרך שהיה ראוי להשית על בעלת דין המטרידה ומטריחה את ערכאת הערעור שוב ושוב בבקשות רשות ערעור על החלטות ביניים שאין כל עילה להרשות ערעור בגינן, ודאי לא כשדיון בעניינם של הצדדים עומד להתקיים בבית דין קמא בימים הקרובים.

האמירה שבבקשה כי הוראת בית הדין כמוה כחריצת הדין טרם החקירה אמירה מופרכת היא, הדין עוסק בשאלת המשמורת והסדרי השהות, הבדיקה היא אמצעי מסייע להגיע להחלטה צודקת ומושכלת בעניין זה, וכמוה גם חקירת העובדת הסוציאלית – אם אכן נצרכת היא.

הקביעה כי תיערך בדיקה כאמור לאם היא החלטת ביניים מבוקשת שלפי מהותה ואופיה אף אינה מצדיקה רשות ערעור, גם לו הייתה המבקשת מלינה עליה עצמה. אפילו נניח שתוצאת חקירת העובדת הסוציאלית תהיה כי ייקבע כי הבדיקה מיותרת – לא יפגע מכך העניין העיקרי, קביעת המשמורת והסדרי השהות, ואילו אם גם לאחר החקירה תעמוד בעינה ההנחה כי הבדיקה נצרכת, הרי שמתן ההוראה על קיומה כבר טרם החקירה יש בו כדי להביא לייעול ההליך ולסיומו המהיר יותר ולשרת את טובת הקטינים.

קל וחומר משאין האם מלינה על ההחלטה לערוך לה בדיקה כאמור אלא על ההחלטה לערוך את הבדיקה לה בלבד. בנסיבות אלה הרי שההשלכה העשויה להיות לחקירת העובדת הסוציאלית היא לכל היותר כי להחלטה לקיים בדיקת מסוגלות הורית לאם תתווסף החלטה לקיים בדיקה כזו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

גם לאב – מה אפוא תפסיד האם ממתן ההחלטה הנוכחית טרם החקירה, והלוא עדיין קיימת האפשרות להורות בהמשך על בדיקה מקבילה של האב?

אלא מאי?

מלינה האם על האפליה כביכול: מדוע בעניינה הוחלט כבר עתה על הבדיקה ובעניינו של האב נמנע בית הדין מלהורות כך טרם חקירת העובדת הסוציאלית. טענה זו – לאו טענה היא. הנחת המוצא היא שפקידי הרווחה עושים מלאכתם נאמנה במקצועיות ובאובייקטיביות. אכן הנחה זו עשויה לעיתים להיסתר ולכך נועדה החקירה, אולם כל עוד לא נסתרה – חזקתה שנכונה היא ושומה על בית הדין לנהוג בהתאם לכך. סטייה מהמלצות פקידי הסעד טרם חקירתם או טרם שהגיע בית הדין בדרך אחרת למסקנה כי המלצתם שגויה סבירה במקום שבו הסיכון בהתנהלות התואמת את ההמלצה רב במידה ניכרת על הסיכון בהתנהלות השונה ממנה, פער גדול דיו כדי לאזן את ההסתברות שההמלצה תימצא צודקת. כל עוד אין פער כזה ועל אחת כמה וכמה כשאין פער כלל או כשהסיכון גדול יותר בהימנעות מקיום ההמלצות, ברי כי נוכח ההסתברות הגבוהה יותר שההמלצות נכונות הן – יש לפעול על פיהן כל עוד לא התברר שאינן צודקות.

לפיכך, בעניין בדיקת מסוגלות האם משהמליצה העובדת הסוציאלית לקיים את הבדיקה, וה"סיכון" היחיד הוא שתיערך בדיקה מיותרת – אין סיבה שלא לקיים את הבדיקה טרם חקירת העובדת הסוציאלית. ואילו בעניין מסוגלות האב, שהעובדת הסוציאלית בהמלצתה סבורה כי מיותרת היא – ובהינתן גם שהמשמורת מצויה אצלו זה מכבר והנחה כי עוד פרק זמן קצר שיהיו הילדים במשמורתו טרם דיון וטרם בדיקה הוא שייצור סיכון של ממש בעבורם, וכל זה שעה שלדעת גורמי המקצוע אין כל חשש כזה, היא ודאי הנחה שאינה מסתברת – אין סיבה כן להורות על בדיקה כזו טרם החקירה וטרם שתהיה לבית הדין סיבה להניח שהעובדת הסוציאלית שגתה בהמלצתה.

ראוי להזכיר גם כי אף שבית הדין החליט לאפשר את חקירת העובדת הסוציאלית, לא חייב היה לעשות כן. אין חובה לאפשר את חקירתו של מומחה שמינה בית הדין (וכך גם בבית המשפט לענייני משפחה), שכן ההנחה היא שהלה עושה את מלאכתו בנאמנות כשליח בית הדין, והצורך בניהול הליך מהיר ויעיל גובר בדרך כלל – בייחוד בענייני משפחה, ומנקודת מבט של טובת הצדדים עצמם וטבת קטינים בפרט – על החשש שלא כך.

להרחבה בעניין זה ראה בפסק דינו של בית דין זה בתיק 1292666/1 ובפסקי הדין שהובאו שם, לרבות פסיקת בג"ץ 5352/18 שקיבלה את פסיקתו הדומה של בית הדין הגדול (במותב אחר) בהליך קודם, וראה עוד בפסיקת בית המשפט העליון בבע"מ 6308/12 ובבע"מ 5451/19. כן ראה בע"מ 2764/16 ובדברי בית המשפט לענייני משפחה בת"ע (משפחה תל אביב יפו) 44597-07-12 ובת"ע (משפחה תל אביב יפו) 22376-02-20 ועוד.

יש בדברים הן כדי ללמד על חוזקה של ההנחה כי על דרך כלל תעמוד המלצת המומחה, בענייננו – העובדת הסוציאלית, גם לאחר החקירה, שכן לו הייתה ההנחה שונה ודאי שהייתה חובה לאפשר חקירה, הן כדי ללמד על העיקרון של ייעול ההליך וזירוזו, לרבות זירוז ביצוע ההמלצות – דבר שהוא סיבה מספקת כשלעצמה לפעול בהתאם להמלצות, לפחות באורח זמני, עד לקיום החקירה, גם אם הוחלט לאפשר לה להתקיים.

על כל האמור נוסף גם כי מתן רשות ערעור בענייננו הוא גם בלתי יעיל בעליל שכן גם אם תינתן הרשות ויוגש הערעור הרי שהכרעה בו לא תהיה בין לילה, המשיב יידרש להגיש תגובה לערעור ולאחר מכן נידרש לקבוע מועד לדיון וכו' ונמצא שהמועד שבו, לו יצויר שיתקבל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הערעור, נורה על ביצוע בדיקת מסוגלות הורית לאב יהיה ככל הנראה זמן רב לאחר הדיון בבית דין קמא שבו אמורה האם לנסות ולשכנע את בית דין קמא עצמו בצדקתה, באמצעות חקירת העובדת הסוציאלית.

וכעת ממה נפשך: אם תצליח דרכה התם – הלוא לא תזדקק לערעור דהכא, ואם לאו – הלוא לאחר החלטה סופית תעמוד לה הזכות לערעור ללא צורך בבקשת הרשות.

סוף דבר

א. בקשת רשות הערעור נדחית.

ב. הפעם – ובדגש חזק על המילה "הפעם" – אין בית הדין מחייב את המבקשת בהוצאות משפט, למרות היות הבקשה מופרכת מבחינה משפטית וחסרת תועלת מבחינה מעשית ולמרות היותה גרסה משופרת גרידא של בקשות קודמות.

ג. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ו בסיוון התשפ"א (6.6.2021).

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה